

A teljesség kedvéért, megemlítendőek még azok a mozgalmak, amelyek a nagytőke által tönkremenő kispolgárság érdekszervezetei indítottak el. A kisiparosok leginkább a „Batya“ és „Tivar“ nagyüzemek, a kiskereskedők pedig a „Ta-Ta“ nagyáruház működése ellen mozgolódnak és állami ellenőrzést követelnek. Ezek a rétegek már a nemzetgyűlésben is szóváteszik sérelmeiket, de a nemrég kiforszírozott nagytőkeellenes kormányrendelet betartását nem képesek kieszközölni.

A jugoszláv tőkeimport kezdeményezőire nézve igen hasznosnak bizonyult. Az importőröknek sikerült a Jugoszlávia gazdasági létkörülményeiből és társadalmi viszonyából adódó helyzetet csaknem tökéletesen kiaknázni. A külföldi tőke a kedvező vámpolitika, az olcsó munkaerő, a kisbirtokos-rendszer stb. által magasabb profitot ért, mint odahaza. Ezzel egyidejűleg megszüntette az itteni háborúelőtti társadalmi formákat és a teljes kapitalizálódás irányába kényszerítette azokat. De előhívta így a tőkés rendszerrel adódó ellenmondásokat is és az ennek megfelelő társadalmi és politikai irányzatokat, amelyek küzdelméből adódik a konkrét társadalmi lét valóságos képe. Világviszonylatban a jugoszláv tőkeimport hatása abban mutatkozik, hogy általa a világtermelés egy újabb termelőaparátussal gazdagodott, melynek fejlődése csak még jobban kiélezi a termelés és fogyasztás között felmerült ellentétet és sürgeti a szükségeszerű megoldást.

AZ AMERIKAI MAGYARSÁG SZOCIÁLIS ELHELYEZKEDÉSE

Irta: GARBAI SÁNDOR

1.

Ha európai szemmértékkel mérjük az amerikai magyar dolgozók állapotát, sok szempontot találunk, mely érthetetlen és magyarázatra szorul. De ha tekintetbe vesszük, hogy Amerika fejlődése, gazdaságának és társadalmának kialakulása más táji, kulturális és gazdasági körülmények között jött létre, mint az európai, akkor sok mindent megértünk.

Az első, ami a szemünkbe ötlük, az, hogy miként fogadta Amerika évtizedeken át az Európából kiérkező bevándorlókat? Elis-Izland, az amerikai bevándorlási hatóság központi intézménye napi négyezer bevándorló elfogadására van berendezve. Az intézmény ma üres, mert alig van bevándorló, a bevándorlási tilalom következtében. Ezen az intézményen haladt át minden bevándorló, aki az új világba érkezett, tehát a magyar is.

Az utolsó félévszázad alatt Európából husz millió bevándorló érkezett Amerikába, akik ott elhelyezkedtek s a társadalom és gazdaság fontos tényezőivé váltak. A magyar kivándorlók kezdetben tulyomóan a földművelők köréből kerültek ki, akik a nagybirtokrendszer miatt idehaza földhöz és megélhetéshez nem jutottak. Ezt a földműves kivándorlást a magyar feudális kormányok tudatosan mozdították elő, hogy a társadalmat és nagybirtokrendszert feszítő erőket elvezessék, ártalmatlanná tegyék.

A XIX. század utolsó évtizedeiben Magyarországból csak a kalandorok, családok, hamiskártyások, sikkasztók tudtak Amerikába kijutni. Ezek voltak a pionérok a később kivándorolt magyar dolgozók előtt. Ezeknek a kalandor jellemű embereknek a kezébe kerültek az első kivándorló

magyar földmivescsoportok. Azzal, hogy a régiek birták már az angol nyelvet, ismerték a viszonyokat, a legkөрmönfontabb módon fosztották ki a magyar kivándorlókat. Elvették utolsó dollárjaikat, vagy kerestetüket hetenként megdézsmálták. Jóhiszeműségüket kihasználták. Gyárakba, vagy bányákba közvetítették, amiért pénzt kaptak. Csalási rendszerükből egy-két mutatványt adunk. Ruhaszövetet adtak el a kivándorlóknak. Az áldozatok kifizették a szövetek árát. Félóra mulva jött a szabó-„honfitárs“, aki olcsón részletfizetésre vállalta megcsinálni a ruhákat. Előleget is kért az emberektől és magához vette a szöveteket. Persze se ruha, se szövet. A szövet visszakerült az eladást végző csalóhoz, aki azt újból másutt értékesítette. A szabó megint elhozta ezektől is a szöveteket és sohasem készítette el a ruhákat. A két csaló „honfitárs“ összedolgozott. A pénzt zsebrevágták. A becsapottak, a ruhák helyett tapasztalatokkal lettek gazdagabbak.

Amerikában mindent ügynökök intéznek. Rengeteg ember él ügynökségből. Sokkal több, mint Európában. A hajóstársaságok utazási jegyeit is ügynökök intézik. A hajóstársaságok ügynöke igazolta magát a kivándorolt és már kereső magyarok előtt, akik feleségüket, vagy rokonaikat akarták kihozatni az új világba. Az ügynök magyarul beszélt. Szépen beszélt. Megállapodtak a hajójegy árában. Lefizették a jegy árának felét, vagy harmadrészét. Nyugta. Good By. Az ügynök elment. Hajójegy nincs. Pénz nincs. Feleség nincs. Csaló volt az ügynök-„honfitárs“, akit sosem találtak meg. Így iktatták be a kalandorok a kivándorolt földmives honfitársaikat.

Ma kevesebb már a csalási lehetőség. Megokosodtak a magyar kivándorlók is. De azért akad még bőven visszaélés. Van még bőven áldozat. Nemrég volt egy részvénycsalás, mely sok százezer dollárjába került az amerikai magyar dolgozóknak. De mindennek csúcspontja volt az a nagyarányú kifosztás, amikor a magyar valuta a háború után ingadozó állapotba jutott s az átutalásra Amerikában befizetett dollárokat lecsökkentett értékű koronákban fizették ki Magyarországon. Szemérmetlenebb nyíltsággal nem raboltak még ki embereket, mint ahogy az amerikai magyar dolgozókkal ezidőben tették.

Az amerikai letelepedés belső törvényszerűségeek vonalát követte. Ez mértékadó volt minden nemzet kivándoroltjai számára. A kivándorolt magyarok száma közel *egy millió*, akiknek tulnyomórésze idehaza földmiveléssel foglalkozott. Egy további rétege a kivándorlóknak a tanult ipari munkásság. Ezzel majdnem egyenlően tömör réteg a kivándorolt magyar szellemi munkások rétege, akik főként a háború után szaporodtak meg. Feltűnően sok az orvos, mérnök, tanár, festő, színész, zenész és kereskedő az amerikai magyar kivándoroltak között.

A kivándorlás leginkább családi kapcsolatok révén történik. A kivándorló földmives, vagy munkás e'sősorban odautazik, ahol az őt kisegítő rokon él. Odaszáll meg, miután nem bírja az angol nyelvet s így nem képes magát megértetni. A magyar kivándorlók egymás mellett vesznek fel lakást. Egymáshoz közelhozza őket a közös sors, az óhazától való nagy távolság. A magyar egynyelvűség és az idegen, ismeretlen világtól való megokolt félelem.

A kivándorlók egymás mellé kerülnek és gettószerűen egy városrészben laknak. Ha a figyelő szétnéz az ilyen amerikai magyar városrészekben, az az érzése, hogy Debrecenben, vagy Hódmezővásárhelyen van. Ezek a magyar „gettók“ Clevelandban, Detroitban, Akronban, Philadelphióban olyan népesek, hogy önálló, sajátos intézményeket hoztak létre. Tulajdonukat képező magyar otthonokat építettek, melyekben kulturális

előadásait és összejöveteleiket tartják. A magyar házak jó benyomást tettek rám, amikor meglátogattam őket. Megfordultam Amerika harmincöt városában, ahol magyar települők nagyobb tömegekben együtt élnek és egy pár város kivételével mindenütt találtam magyar otthonokat. Egyik szebb volt, mint a másik. Mindenütt színházjellegű nagyterem, színpaddal.

A kivándorló magyarok elhelyezkedése az amerikai ipar fejlődési irányát követte. Akik földmivelők voltak, tehát semmi ipari, vagy gyári előképzettségük nem volt, ezek a szénbánya, acélbánya, erdőkitermelő üzemek környékén helyezkedtek el, mert itt csak a testi erő volt fontos és nem a nyelv bírása. Gyáripari gyakorlattal bíró magyar munkások, még ha nem is volt előképzettségük, az autóipar, gumiipar, elektroipar üzemekben kerestek és kaptak foglalkozást. Sok magyar dolgozik a ruházati iparban, kiszolgáló iparban. Vannak farmerek is, illetve mezőgazdasági kisüzemmel rendelkező kivándorlók. De ezek nem teszik jelentékeny részét az amerikai magyarságnak.

2.

A magyar intellektuális munkaerők, akik a háború után vándoroltak ki Amerikába, letelepedésük korszakában sokat szenvedtek, de később mégis eredménnyel helyezkedtek el, mert szellemi és művészi felkészültségük kielégítő volt. Általában magasabb ez a felkészültség, mint az amerikaiaké. És ha az angol nyelvet folyékonyan beszélnek, előbb-utóbb áttörnek magukat a mutatkozó nehézségeken és boldogulnak. Jelentékeny számú magyar orvos és vegyész dolgozik Amerikában, ezeknek a diplomáját elismerik, bárhol képezték ki őket. Az orvosi foglalkozás a jobbak közé tartozik, miután Amerikában semmiféle kötelező betegbiztosítás nincs, a kivándorlók magánjellegű betegbiztosítási pénztárakba tömörülnek. Ha a kivándorló megbetegedik, csak magánorvos segítségét veheti igénybe. Az orvosok ezt a helyzetet ki is használják. Az orvosi ellátás nagyon drága. Egy rendelés az orvos lakásán 5-10 dollár. Ez az alsó határ. A betegség Amerikában a kivándorló anyagi összeomlásával egyenlő.

A kivándorolt magyar munkások, akiknek európai múltjuk is van, nem tudják felejteni Európát. Ennek az a magyarázata, hogy az európai és az amerikai nevelésű munkások között társadalmi, világszemléleti, valamint az ipartermelési módszerek tekintetében nagyok az ellentétek. Ezek az ellentétek folyton élesednek. Egy lakatos, aki Európában tanult ipari szakmunkás volt, kijut Amerikába, nem képes megállni helyét az amerikai lakatos munkatársával szemben, mert az európai lakatos, bár kitűnő szakmunkás, sokoldalú, sok mindent tud, de magasabb szakiskolái nincsenek. Azok a képességek hiányoznak nála, melyek a foglalkozás elméleti értékét adják. Az amerikai lakatos korántsem bír annyi kezűességgel, mint európai szaktársa. Részletfeladatra képezi ki magát. Ezt az amerikai termelés hozza magával, hol az ipari foglalkozás nincs tanoncképzéshez kötve. Ezt a részletmunkát az amerikai nemcsak kitűnően érti, hanem azáltal, hogy magasabb elméleti képzettsége is van, az egész munkafolyamatot maga előtt látja, melybe a saját munkáját be kell illesztenie. Ezért precízebb az amerikai gépépítés és tökéletesebbek az alkatrészek is, mint Európában. Az amerikai munkás kitűnő részletmunkás és a munkafolyamatot gyorsító rendszerbe pontosan beállítható. Az európai munkásnak ezt előbb el kell sajátítani. Csak ezután lehet a termelésben egyenrangú munkaerőnek tekinteni.

Az amerikai áruterelés most kétféle irányba nyomul előre: A tökéletes munkamegosztás, valamint az automatikus munkagépek alkal-

mazása irányába. A kettő egyet jelent. Egymásból folyik. Egymásra hat. A munkafolyamat felosztása apróbb teendőkre azért történik, hogy a termelőfolyamatot megfigyelhessék és automatikus munkagépek megszerkesztésére alkalmassá tegyék. Az emberi munkaerő teljes kikapcsolása a cél. Az amerikai géptervező mérnökök álláspontja az, hogy a gyár-
ipar árutermelése minőségileg és mennyiségileg akkor lesz tökéletes, ha a testi munkaerő teljesen kiküszöbölhető a termelés folyamatában az ember az automatikus munkagépek mellett csak felügyeletet gyakorol. Módomban volt gyári berendezéseket látni, ahol automatikus munkagépek működnek. Megdöbbentőek az eredmények. Forradalmi ujitások ezek, az árutermelés felfokozása, az árumennyiség halmozása megbontaná az amerikai társadalmat, ha nem gondoskodnának az áru gyors elhelyezéséről és értékesítéséről.

A gazdasági élet vezetői Amerikában tisztában vannak azzal, hogy sok árut elfogyasztani csak sok és vásárlóképes fogyasztóval lehet. Ezt Amerikában különböző módszerekkel próbálják elérni. A munkahét meg-
rövidítésével, hogy a munkásokat teljes számban betudják vonni a termelő apparátusba; magasabb bérek fizetésével, melyeket *Roosevelt* elnök törvénye szerint kötelező kollektív szerződésekkel támasztanak alá. Szombat és vasárnap teljes munkaszünet, hogy a munkáscsaládok elkölt-
sék a magasabb keresetet és minél több áru megvásárlására nyiljon alkalmuk. Lakóházakat, butorokat, ruhákat, gépeket, forgalmeszközöket, kevés anyagból, könnyű szerkezetre, rövid élettartamra állítanak elő, hogy azok megújításáról a vásárlók mihamarább kénytelenek legyenek gondoskodni.

A munkások életszínvonala magasabb, mint az európai munkásoké. Különösen a lakáskulturában mutatkozik ez. A munkás lakástípus a csalá-
ládi ház. Ez a keresettebb. Van ebben a családi házban veranda, hall, ebédlő, három hálóhelyiség, konyha, fürdőszoba, wc., központi fűtés, hideg-meleg víz, autogarázs. A munkáscsaládiház értéke körülbelül 5-6 ezer dollár, melyet 15 év alatt törlesztnek. A lakások egészségesek. A fürdő, a friss levegő, a sport, a jobb táplálkozás a munkáscsalád gyermekeit is egészségessé, mozgékonyá, fejlett természetűekké teszi. A lakáskultura, illetve a lakóház törlesztése a dolgozó magyar munkások heti keresetének 20 százalékát veszi igénybe.

Az amerikai magyar munkások kereseti viszonyai is különbözőek. A helyi bérvizonyokhoz simulnak. Most még érzik ők is a gazdasági válság hatását, mely 1929-ben kezdődött. De két év óta a bérek újból emelkedőben. A magyar munkások, akik, mint földmivelők kerültek ki és most bányüzemekben dolgoznak, hetenként 25-35 dollárt keresnek. A legtöbb helyen a feleség is kereső. A nő keresete heti 18-20 dollár. Amely családban férj és feleség, vagy apa és egy családtag dolgozik, az életszínvonal elég magas. Van jó lakásuk, ennivalójuk, ruházatuk, szórakozásuk és félre is tudnak valamit tenni.

A munkabérek iparonként különbözők. Az ácsok, kőművesek, szobafestők heti keresete ma is 60-75 dollár. Nyomdászok 45-50 dollárt keresnek. Szűcsmunkások 50-60 dollárt kapnak. Szabó és varrónő munkások heti 25-40 dollárt keresnek. Az itt felsorolt munkabérek reálértéke akkor tűnik ki, ha összehasonlítjuk az európai munkabérek reál értékével illetve vásárló erejével. Ekkor látjuk, hogy az amerikai munkás életstandardja mennyivel magasabb, mint az európaié. Bemutatok például egy magyar gyárimunkást, aki heti 35 dollárt keres. Ebből a heti keresetből tud venni két öltöny jóminőségű új ruhát. Európában hasonló gyárimunkás csak két heti keresetéből tud új ruhát vásárolni. Amerikában 35 dollár heti keresetből lehet 10 pár új cipőt venni, míg Európában egy heti munka-

bérből csak két pár cipő vásárolható. Amerikában egy heti kerestből 45 kilogramm húst lehet beszerezni, míg Európában egy heti munkabérből 12 kilogramm hús kapható. Az amerikai munkás heti keresete egynegyedrészeért kap 4-5 helyiséges lakást fürdőszobával, központi fűtéssel, az európai munkás heti keresete a negyedrészeért csak egyszobakonyhás lakást kap, azt is gyakran albérlőkkel kénytelen megosztani.

Igy lehet megérteni, hogy miért nem kívánczik haza az Amerikába szakadt földműves, vagy ipari munkás. Honvágy van. Néha nagyon is erős ez a honvágy. Sok emberben betegséggé is fajul. De amikor egy-egy hazatértevel magyar munkásnak sikerül újból visszajutni Amerikába, elbeszélésével százakat gyógyít ki nosztalgias állapotukból. Mert nemcsak honvágy van a kivándorolt magyar dolgozóknak, hanem Amerikába való visszavágyás is. Ez akkor keletkezik benne, amikor Amerika szabad levegőjéből és gazdasági állapotából az Óhaza lefojtott légkörébe és gazdasági nyomorúságába zuhan.

A kivándorlók az amerikai életmegnyilvánulás iránt is kellő érzéssel bírnak. Ami Amerikában az életet kellemessé teszi, ezeket megtaláljuk a magyar dolgozók életében is. Ezek közé az életformák közé tartozik a munkás autója. Az amerikai városok fejlődése és autók igénybevétele szorosan összefüggnek egymással. Amerika 20 millió lakónak közül 15 millió családi ház. Az egymásmellé épített családiházak, noha kicsiny telkekre épülnek, mégis nagyarányúvá, kiterjedtté teszik a várost. Ezekben a nagyterjedelmű városokban nélkülözhetetlen az autó. Ez itt villamos pótló tényező. A világon 30 millió autót tartanak nyilván, ebből 23 millió szalad Amerikában. Ami azt jelenti, hogy minden ötödik lélek Amerikában autóval rendelkezik. Tehát az autók legnagyobb részét munkások vásárolják. Vannak üzemek, ahol a munkást fel sem veszik, ha nincs autója. Az a felfogás itt, hogy csak az a munkás lehet pontos a munkaidő betartásában, aki autón érkezik. Láttam közmunkát is, ahol 7 ezer munkanélküli munkást foglalkoztattak. Ebből a számból 3 ezer munkás saját autóján érkezett a munkára. Senkisémet emel kifogást az ellen, hogy a munkanélküli is autót tart. Az autó olcsón, részletre vásárolható. A benzin nem drága. Az autó fenntartására a munkás naponként egy dollárnál kevesebbet költ.

3.

Franklin D. Rooseveltnél elnöksége óta Amerika munkásviszonyai megjavultak. A munkátlanok foglalkoztatása a nyomor rémségeit leenyhítette. A közmunkákon való foglalkoztatás más jellegű, mint az európai. Nálunk minden közsegélyt pótló munka sok erőfeszítést, mélyen leszorított bért és állandó megaláztatást jelent. Amerikában minden munkanélküli, akit az állam foglalkoztat, ama bérskála szerint kapja fizetését, melyet legutoljára a magángazdaságban élvezett. A bér védett a közmunkán dolgozók részére is. Megszorítás ott van, hogy a közmunkát igénybevevőt csak félmunkaidőben foglalkoztatják. Vagyis a régi munkaidejének 50 százalékát dolgozhatja. A közmunkákon közel 5 millió munkanélküli dolgozik. A közmunkák költsége állami lehet. A 10 millió munkanélküli közül közel 5 milliót foglalkoztat az állam. A másik 5 millió olyan, hogy családjukban van egy-két kereső, tehát süngős ellátásra nem szorul. A közmunkasegélyben nemcsak testi, de szellemi munkások is részesülnek. Írók és művészek. Utóbbiaknak lakásukon kell munkát végezni. Írók írhatnak, amit akarnak, festők festhetnek tetszésük szerint. Idejük egy részét közmunkára kell fordítani. Ellenőrzik őket. Míhelyt a magángazdaságban munkahiány van, elbocsájtások vannak a közmunkákról. A köz-

munka nem lehet állandó.

A gazdasági válság, mely most Amerikában szünőben, megerősítette a munkások szervezkedését. A munkátlanság, a nyomor, a létező életstandard elvesztése megrázta Amerika dolgozóit. Mindenki a bőrén érzi a válság csapásait. A munkáséletnek ez a drámai fordulata, a társadalmi és gazdasági szervezkedés felé irányította a közfigyelmet. De nemcsak a testi munkások, hanem a szellemi munkások, a középosztályt kitevő intellektüelek is gazdaságilag szervezkednek. Soha még ilyen arányban nem szervezkedett Amerika középosztálya. Visszaszerezni az 1929 előtti bér- és illetmény nivót, ez a mottója ennek a felsorakozó mozgalomnak. Az amerikai középosztály szervezeti elgondolásai, a szándékok, készségek, ahogy ezeket az igényeket valóra váltani igyekeznek, arra mutatnak, hogy a gazdasági osztályharc módszereitől: a munkabeszüntetéstől, a tőke erejével való szembeállástól sem riadnak vissza. Az újságírók Amerikában szakszervezetbe tömörülnek. Az elmúlt évben több helyen szabályszerű bérharcot folytattak. Munkabeszüntetéssel küzdöttek. Ezek a harcok, noha a legerősebb újságvállalat, a *Hearst* újsággár ellen irányultak, mégis győzelemmel fejeződtek be. A követeléseket megkapták.

De az amerikai középosztály kiállása is más, mint az európaié. Nem pártszínezetű ez a kiállítás, de szervezkedő és szociális jellegű. Nagyobb részt akarnak kapni a munka eredményéből, mint amennyit eddig kaptak. A középosztály a szabadságjogok, demokrácia, az életnivó megjavítása tekintetében közelebb áll a munkásosztályhoz, mint az európai középosztály. Itt nincs tradíció.

Az újabb világháború ellen erős ellenállás mutatkozik a középosztály fiatalágában is. Nem akarnak háborút. Békét az államok között! — ez a jelszavuk. Amerika egyetemének fiatal polgársága mozgalmat indított a háború ellen és a harc módszereire külön szervezetet alakított. Szervezetük címe: a *Jövő Világháborúja Veteránjainak Szövetsége*. Követelik, hogy szervezetük minden tagjának az Amerikai Egyesült Államok kormányának 1000 dollár előleget utaljon ki, mert ők lesznek a jövő világháború rokkantjai és sebesültjei s így megilleti őket az előzetes költés. Ha nem kapják meg az előleget, megtagadják a hadbaszállást. Ez a felfogásuk.

A gazdasági válság hatását az amerikai szervezetek nem tudták el-lensúlyozni. A tőkéserek erejével szemben gyöngének bizonyultak. Ez a gyengeség belső szervezeti gyengeség. A szakszervezetek nem törekedtek a szakma valamennyi résztvevőjének megszervezésére, hanem ezek egy része segítségével uralták a többit: a szervezeten kívülieket. A háború utáni időkben volt szakszervezet, például az ácsoké, mely 300 dollár beiratási díjat követelt a belépő tagtól. Ugyanígy a többi szakszervezetek is. Talán alacsonyabb beiratási díjat szedtek, de a felvételi indokok egyeztek az ácsokéval. Ezzel a szakszervezeti formával, az összmunkás-ságot károsító szakszervezeti politikával kívánt szakítani a *Committee of Industrial Organisation*, a C. I. O., mely az *American Federation Of Labour*, az AFOL szervezetéből szakadt ki. Az AFOL-ban egyesülnek a régi szakszervezetek, míg a C. I. O.-ban az új iparszervezetek. A C. I. O. minden munkás érdekét egyformán képviseli, míg a szakszervezetek csak a maguk tagjaiét. A két szervezeti tábor között kegyetlen harc folyik. De az amerikai munkások nagyrésze a C. I. O. felé fordul szeretetével, mert ez vezette be a „sit down“ sztrájkot (ülősztrájk), mely a legnagyobb üzeme- ket békére és a követelések megadására kényszerítette. A C. I. O. célja az ipari szakszervezetek elismerése: kollektívszerződés minden munkás érdekei védelmére, melyben a bérfeltételek szabályozottak.

A magyar kivándorolt munkások túlnyomórésze a C. I. O. keretében működik és *John L. Lewis*, a C. I. O. vezetője szereti és megbecsüli őket. Lewis a bányaiipari munkások elnöke s az amerikai közéletnek most nagytekintélyű várományosa. Rooseveltnél elnök a munkásokat érintő kérdéseket vele tárgyalja meg. A munkásosztály úgy látja, hogy Rooseveltnél elnöki megbízatása után Lewis-nek a legtöbb a kilátása Rooseveltnél örökébe lépni.

Ebben az erősödő és szélesedő demokratikus keretben helyezkedik el a munkásság. Küzdenek és dolgoznak. Amerika 40 millió munkásából az AFOL 5 milliót tudott maga köré gyűjteni. De megakadt, mert szervezeti formája elavult. A C. I. O. szervezete arra vállalkozott, hogy 4 éven belül Amerika 5 millió szervezett munkáslétszámát 20 millióra emeli s ezzel maradandó alapot teremt a demokratikus államvezetéshez, melynek továbbra is az a célja, hogy az amerikai munkásosztály helyzetét a dolgozók erejének érvényesítésével megjavítsa.

MAI ROMÁN KÖLTŐK

Fordította: SALAMON ERNŐ

TUDOR ARGHEZI: GYÓNÁS

*Mily sulyos éjjel, mily sűrű éj,
valaki áll, valaki áll világ szélénél.
Ki botorkál itten? Elhunyt gyertyája
kinek kedvez, mely éji népek,
se holdja, se pislá világa
s mit mond — hogy félnek — a jegenyéknek?
Ki lépdes itt, hogy zaja sincs, se lépde?
Gazdátlan lélek? Miért ne?
Ki áll ott? Szólitlak! Felelj!
Kihez jöttél s mért jöttél ide el?*

*Te vagy anyám? Jer vigyázz rám,
csöpp anyácskám, jó anyácskám!
A sírod olyan hideg.
Mind nincsenek,
mind urakeltek messzi éjeidre,
mind lefeküdtek földbe hűlni, mint te,
mind meghaltak egészen!
Grívéj kutyánk se lábalt át a vészen
dög ő. A tengeri meddő,
hervadt a bazsalikom és a fái eper, mindakettő.
Elszálltak galambjaink az eresz alól,
verebed, parti fecskéd elment a háztól, nincs sehol.
A méhkasok üresek,
a jegenyék téglaszínűek,
billen a fali agyag, a pitvar fája rothad..*

*Héj! Mely éji utasoknak
utja a kertem? Hallod-é, megállj!
Ki állt meg? Mért állt meg? Mit kíván?*